

ACADEMICIA
An International
Multidisciplinary
Research Journal
 (Double Blind Refereed & Peer Reviewed Journal)

DOI: 10.5958/2249-7137.2021.01542.1

ABOUT THE LANGUAGE CHARACTERISTICS OF “DIVAN-I HIKMAT”

Elnura Gaybulloevna Kurbonova*

*PhD Student,

Institute of Uzbek language,

Literature and Folklore of the Academy of Sciences of the Republic of UZBEKISTAN

Email id: elnura.qurbonova@mail.ru

ABSTRACT

Ahmad Yassavi's religious and mystical views and teachings have influenced the Turkic peoples for centuries. The life and creative activity of this great man have been widely studied not only in Uzbekistan, but also around the world. Various controversial comments have been made about this going on. An in-depth study and objective assessment of Yassavi's wisdom is one of the most important issues facing Yassavi today. Research in this area is particularly important in Turkey. This article examines the work done in Turkey on the language, idea and expression of "Divan-i Hikmat". The researches of Turkish scientists were analyzed and a detailed opinion was expressed.

KEYWORDS: *Hoja Ahmad Yassavi, "Divan-i Hikmat", language, didactics, Turkish language, Qarluq dialect, tasavvuf - mysticism, hikmat-wisdom.*

REFERENCES

1. Look: Kuraan karim. Baqara: 129, 151, 231, 251, 269; Oli Imron: 48, 81,164; Niso: 54, 113; Moida: 110; Yusuf: 22; Nahl: 125; Isro: 39; Luqmon: 12; Azhob: 34; Sa'd: 20; Zuhuf: 63; Qamar: 5; Jum'a: 2.
2. M. Fuad Köprülü, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıfl ar, DİB Yay., Ankara 1976, 119 – 6.
3. Kemal Eraslan, Dîvân-ı Hikmet'ten Seçmeler, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1991, s. 33.
4. Osman Türer, “Hoca Ahmed-i Yesevî'nin Türk-İslâm Tarihindeki Yeri ve Tasavvufi Şahsiyeti”, Ahmed-i Yesevî Hayatı-Eserleri-Fikirleri-Tesirleri, İstanbul, 1996, s. 224.

5. Emek Oşenmez. Karahanlı Eserlerindeki Söz Varlığı Hakkında. <https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/ÜŞENMEZ-Emek-KARAHANLI-ESERLERİNDEKİ-SÖZ-VARLIĞI-HAKKINDA.pdf>.
6. Dosay Kenjetay, “Hoca Ahmet Yesevî: Yaşadığı Devir, Şahsiyeti, Tarikatı ve Tesiri”, Tasavvuf İlmi ve Akademik Araştırmalar Dergisi Dergisi, Aralık, 1999, yıl: 1, sayı: 2, s. 119.
7. M. Fuad Köprülü, “Türk Edebiyatı Tarihi:-Ankara, Akçağ yay, 2004. 220 – 6; M. Fuad Köprülü, Türk edebiyatında ilk mutasavvıflar. Diyanet Yay., Ankara: 1976. s. 126-145; Kemal Eraslan, Dîvân-ı Hikmet’ten Seçmeler, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1991, s. 32-39; Bozkurt Fuat (2005). Türklerin dili, İstanbul: kapı yayınları; Ahmet Caferoğlu, Türk Dili Tarihi, Alfa Yay., İstanbul 2001, c. II, s. 81-84; Dr. Gemalmaz Efrasiyap (1994). Ahmedî Yesevî’nin Hikmetlerinin Dili. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, sy: 1, Erzurum, s. 4-18; Tîmurtaş Faruk Kadri (2000). Tarih içinde Türk Edebiyatı, İstanbul: Boğaziçi Yay.; Emek Üşenmez, “Karahanlı Eserlerindeki Söz Varlığı Hakkında” Akademik İncelemeler Dergisi, 2008, c. III, sy. 1, s. 249-251; Emek Üşenmez (2012). “Divan-ı Hikmet’in dili üzerine düşünceler”. Hoca Ahmed Yesevî Uluslararası Sempozyumu. (Bağcılar Belediyesi 20-21 Şubat 2010). Bağcılar, İstanbul, s.170-178; Ercilasun, Ahmed Bican (2004). Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi, Ankara: Akçağ Yayınları; Özkan, Mustafa (2004). Tarih İçinde Türk Dili, İstanbul: Filiz Kitabevi; Necdet Şengün. Dîvân-i hîkmet’te dîl, anlatım ve muhteva hususîyetleri. Diyanet İlmi Dergi. Cilt:52, sayı:4 (Özel Sayı). Hoca Ahmet Yesevi. Editor Yüksel Salman. Diyanet isleri başkanlığı. Ankara-2016. B-129-146; Nadirhan Hasan, “Ahmed Yesevî Hikmetlerinin Dil Özellikleri Üzerine Bazı Mülâhazalar”, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 10/8 Spring 2015, p. 1345-1354/ <https://turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=8043>; Lamia Levent Abul. Ahmet Yesevinin Divani hikmetinde sembolik dil/ <https://dergi.diyanet.gov.tr/makaledetay.php?ID=29901>; Dilçin Cem Ahmed-i Yesevî’nin Hikmetlerinde Sıra Cümleler, Türk Dili, [Hoca Ahmed Yesevi Özel Sayısı] Aralık 1993, S: 504 , s. 611-618; Hacızade Naile, Ahmed Yesevî’nin Dîvân-ı Hikmet’i ve Nasîreddin Rabguzî’nin Kısasü’lEnbiyâ İsimli Eserinin karşılaştırmalı Dil İncelemesi, Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 1997, Sayı: 3, ss. 11-18, Selçuk Üniversitesi, Konya.
8. Commenting on a number of language disputes, Fuat Kopruli said that it was not possible to give a definite opinion on the language of Devoni Hikmat until an old and reliable copy of Genghis Khan’s will was found. See: Kopruli F. The first Sufis in Turkish literature. – Ankara: 1976. – pp. 144-145.
9. Ahmet Caferoğlu, Türk Dili Tarihi, Alfa Yay., İstanbul 2001, c. II, s. 81-84.
10. Hasan N. Yassaviylikka doir manbalar va “Devoni hikmat”. Toshkent; Akademnashr nashriyot uyi, 2012; Hasan. N. Ahmed Yesevi hikmetlerinin dil özellikleri üzerine bazı mülâzahalar. Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 10/8 Spring 2015, p. 1345-1354/ <https://turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=8043>.

11. M. Fuad Köprülü, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıfl ar, DİB Yay., Ankara 1976, s. 145-161; M. Fuad Köprülü, “Ahmed Yesevî” İA, MEB Yay., İstanbul 1965, c. I, s. 214-21. M. Fuad Köprülü, Türk edebiyati tarihi. İstanbul 1960, 195 – b.
12. Look: A. Fitrat. Selected Works. Volume II. – Tashkent: Manaviyat, 2000; N. Mallayev. (1965) *History of Uzbek literature*. (Five volumes) Volume I. – Tashkent. Teacher. – pp. 184 - 196; Rustamov E. (1972) *History and echoes of life in the wisdom of Ahmad Yassavi // Uzbek language and literature* № 4-5.
13. I.Hakkul. (2014) *Yassavi's "Faqrnoma"*. – Tashkent: Navruz Publishing House. – p. 5. (И.ҲАҚҚУЛ. ЯССАВИЙ “ФАҚРНОМА”СИ. ТОШКЕНТ., НАВРЎЗ НАШРИЁТИ. 2014. 5 – б.)
14. Kemal Eraslan, Dîvân-ı Hikmet'ten Seçmeler, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1991, s. 36; Cebecioğlu, Ethem Hoca Ahmet Yesevi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1993, cilt: XXXIV, s. 87-132; Nihat Sami, Banarlı, Resimli Türk Edebiyat Tarihî, İstanbul, 1997, c. I / 276; Necdet Şengün. Dîvân-i hîkmet'te dîl, anlatım ve muhteva hususîyetleri. Diyanet İlmî Dergi. Cilt:52, sayı:4 (Özel Sayı). Hoca Ahmet Yesevi. Editor Yüksel Salman. Diyanet isleri başkanlığı. Ankara-2016. 144 – 6; Hayati Bice. Hoca Ahmed Yesevi, Divan-ı Hikmet, haz. Hayati Bice, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2009, s. 29-41. Dosay Kenjetay, “Hoca Ahmet Yesevî: Yaşadığı Devir, Şahsiyeti, Tarikatı ve Tesiri”, Tasavvuf İlmî ve Akademik Araştırmalar Dergisi Dergisi, Aralık, 1999, yıl: 1, sayı: 2, s. 121.
15. Kemal Eraslan, Dîvân-ı Hikmet'ten Seçmeler, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1991, s. 36.
16. Cebecioğlu, Ethem Hoca Ahmet Yesevi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 1993, cilt: XXXIV, s. 92.
17. Hoca Ahmed Yesevi, Divan-ı Hikmet, haz. Hayati Bice, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara 2009, s. 29-41.
18. Necdet Şengün. Dîvân-i hîkmet'te dîl, anlatım ve muhteva hususîyetleri. Diyanet isleri başkanlığı yayınlari. Ankara-2017, s. 263.
19. Hasan N. (2017) *Sources on Yassavi and "Devoni Hikmat"*. DD. – Tashkent: p:168 - 69